

สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า "ประสบการณ์" ของจอห์น คิวอี้ มีลักษณะคล้ายกับประสบการณ์ของเพลโตและอริสโตเติล ตรงที่เป็นเรื่องของการปฏิบัติ (practice) เป็นกิจกรรมของมนุษย์อย่างหนึ่งเหมือนกัน แต่ต่างกันตรงที่ประสบการณ์ของเพลโตและอริสโตเติล ไม่ใช่เรื่องของการรู้และไม่สามารถอธิบายสิ่งที่เป็นอนาคต ขณะเดียวกันคิวอี้ก็ไม่เห็นด้วยกับลัทธิประจักษ์นิยม ที่จำกัดขอบเขตของประสบการณ์ว่าเป็นเรื่องของการรู้อย่างเดียว เชื่อว่าจิตสามารถรู้ได้ เพียงประสบการณ์ส่วนที่ประจักษ์ต่อผัสสะเท่านั้น ไม่สามารถรู้สิ่งภายนอกได้ จากความเชื่อดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาเรื่องทวิภาคในทฤษฎีความรู้ นั่นคือความแตกต่างระหว่างตัวรู้กับวัตถุภายนอก และยังทำให้เกิดปัญหาว่า วัตถุภายนอกจะมีอยู่หรือไม่ ถ้าไม่มีจิตไปรับรู้ คิวอี้แก้ข้อบกพร่องดังกล่าวโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง กล่าวคือ แบ่งประสบการณ์ออกเป็น 2 ชนิด ประสบการณ์ปฐมภูมิ และประสบการณ์ทุติยภูมิ โดยที่ประสบการณ์ปฐมภูมิเป็นประสบการณ์ในวัตถุ เป็นประสบการณ์ก่อนที่จะใช้ความคิด ส่วนประสบการณ์ทุติยภูมิเป็นประสบการณ์การรู้ มีการใช้ปัญญาและความคิด ดังนั้นประสบการณ์จึงไม่ใช่เรื่องของการรู้อย่างเดียว แต่เป็นเรื่องของการกระทำ และการปฏิบัติ เป็นกิจกรรมของอินทรีย์ เกิดจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อม รวมตัวรู้กับวัตถุ จิตกับกายเข้าด้วยกัน ประสบการณ์จะต้องมีวัตถุของประสบการณ์อยู่ด้วยเสมอ วัตถุของประสบการณ์ก็มีอยู่แล้วในธรรมชาติ และเป็นอิสระจากกิจกรรมของเรา แม้จะไม่มีจิตวัตถุภายนอกก็มีอยู่แล้ว ในแง่นี้ ประสบการณ์จึงมิได้มีสภาพเป็นจิต ที่เกิดขึ้นภายในขอบเขตการปฏิบัติการของจิต แต่มีสภาพเป็นวัตถุ เพราะได้สัมผัสกับวัตถุภายนอกจริง ๆ ฉะนั้นโดยแท้ที่จริงแล้ว ประสบการณ์กับธรรมชาติก็คือสิ่งเดียวกัน ความแตกต่างระหว่างประสบการณ์กับธรรมชาติ เป็นเพียงความแตกต่างทางหน้าที่ที่เรา

กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น การแบ่งประสบการณ์ออกเป็นสองชนิดนี้ เป็นการแก้ปัญหาเรื่องทวิภาพในการรู้ นอกจากนี้ยังทำลายความเชื่อในเรื่องอันติมะ สำหรับคิ้วี่ไม่มีความจริงใดที่อยู่นอกเหนือโลกประสบการณ์ของมนุษย์ ความจริงจะพบได้ในธรรมชาตินี้เอง

นอกจากนี้ คิ้วี่ยังนำความคิดเรื่องประสบการณ์ไปใช้ในการศึกษา คิ้วี่ไม่เห็นด้วยกับการศึกษาตามลัทธิปรัชญาสาระนิยม ที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ และมีจุดหมายอยู่นอกเหนือประสบการณ์ สำหรับคิ้วี่ การศึกษาเป็นประสบการณ์ชนิดหนึ่ง ขบวนการศึกษาจะเกิดขึ้น เมื่ออินทรีย์ซึ่งมีสมรรถภาพประจำตัวที่จะเรียนรู้เกิดการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น สิ่งแวดล้อมจึงเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น แต่ลัทธิปรัชญาของประสบการณ์อย่างเดียวยังไม่เพียงพอสำหรับการศึกษา การศึกษาจะเจริญงอกงามขึ้นเมื่อมนุษย์ใช้ปัญญาในการเลือกประสบการณ์ให้ต่อเนื่องกัน โดยใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ครั้งก่อน ขณะเดียวกันก็รู้จักใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ปัจจุบัน เป็นเครื่องมือมุ่งไปสู่จุดหมายที่ต้องการ ขบวนการดังกล่าวทำให้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ถูกสร้างขึ้น มีผลทำให้การศึกษาเจริญงอกงาม ประสบการณ์ที่คิ้วี่นำมาใช้ในการศึกษาจึงเป็นประสบการณ์หัตถิยภูมิ ซึ่งมีการใช้ปัญญาความคิด เพราะความคิดทำให้เกิดความเจริญงอกงาม (growth) ดังนั้น การศึกษาที่จะมีประสิทธิภาพจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดแก้ปัญหาด้วยตัวเอง แนวการศึกษาจึงควรจัดออกมาในรูปการเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) ซึ่งเป็นการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ปัญญา นอกจากการศึกษามีพื้นฐานจากประสบการณ์แล้ว ยังมีจุดหมายอยู่ที่ประสบการณ์ด้วย นั่นคือ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทุกด้านทั้งทางค่านพหุศึกษา และจริยศึกษา เพื่อปรับตัวให้เข้ากับชีวิตในสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ อาจจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจจะทำงานวิจัยแนวความคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ตามทัศนะของคิ้วี่ ซึ่งมีลักษณะประนีประนอมความขัดแย้งระหว่างจิตนิยม

กับสสารนิยม นอกจากนี้ก็อาจจะวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ซึ่งมีพื้นฐานจากความคิดของดิไวเป็นหลัก